

HOGE VERTEGENWOORDIGER
VAN DE UNIE VOOR
BUITENLANDSE ZAKEN
EN VEILIGHEIDSBELEID

Brussel, 1.6.2016
JOIN(2016) 24 final

**GEZAMENLIJKE MEDEDELING AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE
RAAD**

**Elementen voor een strategie van de EU ten aanzien van Myanmar/Birma: een speciaal
partnerschap voor Democratie, Vrede en Welvaart**

1. MYANMAR/BIRMA: DE ROL VAN DE EU IN EEN SUCCESVOLLE DEMOCRATISCHE TRANSITIE

Sinds het begin van de hervormingen in 2011 heeft Myanmar/Birma opmerkelijke veranderingen doorgemaakt, en het aantreden van een nieuwe democratisch verkozen regering in april 2016 biedt een historische kans. Het is in het strategisch belang van de Europese Unie om haar volledige steun te verlenen aan een succesvolle transitie naar effectieve democratische governance en duurzame ontwikkeling, en daartoe alle relevante EU-beleidsmaatregelen en -instrumenten in te zetten.

Bij de stemming op 8 november 2015 gaf een overgroot deel van de bevolking van Myanmar/Birma te kennen niet langer onder militair bewind te willen staan en werd de voormalige oppositiepartij Nationale Liga voor Democratie (NLD) met een absolute meerderheid in het Parlement verkozen. Htin Kyaw, de bondgenoot van Aung San Suu Kyi, werd op 15 maart 2016 verkozen als 's lands eerste civiele president in meer dan 50 jaar en Aung San Suu Kyi's zelf nam de ambten van adviseur van staat, minister van Buitenlandse Zaken en minister van het Kabinet van de President op.

Het nieuwe bestuur, dat slecht een geringe ervaring heeft, staat voor enorme uitdagingen, waaronder het consolideren van de democratie, het begunstigen van etnische vrede en verzoening, het bevorderen van constitutionele hervormingen, institutionele opbouw en de hervorming van de veiligheidssector, en het vooruithelpen van de rechtsstaat en de mensenrechten. De NLD-regering zal aan de immense verwachtingen van het volk omtrent hoge inkomens en kwalitatief hoogwaardige basisvoorzieningen tegemoet moeten komen door middel van economische groei en inclusieve duurzame ontwikkeling.

De EU heeft een cruciale rol gespeeld in de transformatie van het land

De afgelopen vijf jaar heeft de EU het voortouw genomen bij de hernieuwde betrekkingen van de internationale gemeenschap met Myanmar/Birma. Als erkenning van de hervormingen die de voorgaande regering had doorgevoerd, hanteerde de EU voor de complexe transitie van het land een integrale benadering, met een beleidsdialoog gekoppeld aan financiële en andere beleidsinstrumenten. In 2012 hief de EU sancties op en opende zij er een bureau. In 2013 hief zij tevens sancties op, ontplooipte zij er een volledige EU-delegatie en kende zij opnieuw handelspreferenties toe in het kader van de regeling "alles behalve wapens" (Everything But Arms scheme). Datzelfde jaar bepaalde de EU haar prioriteiten in het zogenaamde integraal kader¹, dat specifiek bedoeld was om het EU-beleid te sturen in de aanloop naar de verkiezingen van november 2015, waarvoor de EU de grootste internationale verkiezingswaarnemingsmissie had opgezet.

In de periode 2012-2013 verhoogde de EU haar ontwikkelingssteun aan het land met een eerste pakket van 150 miljoen euro, en in december 2014 werd het indicatief meerjarenprogramma 2014-2020 voor Myanmar/Birma² in het kader van het financieringsinstrument voor ontwikkelingssamenwerking aangenomen, met een indicatieve toewijzing van 688 miljoen euro. Om de doeltreffendheid van de hulp te vergroten, wordt de ontwikkelings-

---

¹ https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/138272.pdf

² http://eeas.europa.eu/delegations/myanmar/documents/eu_myanmar/eu-multi-annual-indicative-programme-2014-2020_en.pdf

samenwerking van de EU en haar lidstaten sinds 2013 gezamenlijk geprogrammeerd³; dit zal in de toekomst in nauw overleg met de nieuwe regering worden voortgezet met het oog op een coherent EU-antwoord op de vastgestelde uitdagingen.

Het aantreden van een nieuwe democratisch verkozen regering vraagt om een sterkere EU-betrokkenheid

In het licht van het democratiseringsproces en de belangrijke politieke veranderingen zijn de verwachtingen in de EU hooggespannen. De EU heeft haar strategie opnieuw onder de loep genomen met het oog op een herziening van haar betrokkenheid op het gebied van democratie en mensenrechten, het vredesproces, de economie en de duurzame ontwikkeling.

De EU heeft er belang bij met de nieuwe regering samen te werken in een regionale context, in het bijzonder wat betreft de integratie binnen de ASEAN. Een succesvolle democratische transitie in Myanmar/Birma zal als belangrijk en positief voorbeeld voor de gehele regio dienen.

Het is duidelijk dat de EU ook in toekomst een specifieke taak heeft bij het stellen van een positief voorbeeld van democratisering en hervormingen in een strategisch belangrijk land in Zuidoost-Azië en de ruimere regio Azië-Stille Oceaan. Een sterkere betrokkenheid van de EU bij Myanmar/Birma en een nauwe samenwerking met de regering zullen ook de beste manier zijn om inclusieve sociaaleconomische hervormingen vooruit te helpen en de mogelijkheden voor het EU-bedrijfsleven optimaal te benutten, naarmate het land zijn hervormingstraject aflegt. Kortom, de EU heeft groot belang bij het welslagen van de huidige transitie en zij heeft zelf baat bij de hulp die zij biedt om dit proces tot een goed einde te brengen.

Deze gezamenlijke mededeling heeft tot doel voor de komende jaren een coherente EU-visie te ontwikkelen en concrete toezeggingen inzake politieke, veiligheids-, en ontwikkelingssteun en economische betrokkenheid vast te stellen.

2. GEBIEDEN VAN BETROKKENHEID

2.1. Democratie, rechtsstaat en goed bestuur

Om Myanmar/Birma te veranderen in een duurzame democratie met volledige eerbiediging van de rechtsstaat, dient de EU te helpen met de opbouw van doeltreffende instellingen, de hervorming van de veiligheidssector te ondersteunen, en zich zowel meer als anders in te laten met de gehele samenleving - plaatselijke overheden, justitie, parlementen en maatschappelijk middenveld. De EU dient ook het leger bij te staan in zijn rol binnen een moderne democratie en dient de modernisering en hervorming van de politiediensten te ondersteunen.

Het politieke landschap na de verkiezingen van november 2015

Als gevolg van haar overweldigende overwinning bij de verkiezingen in 2015 geniet de Nationale Liga voor Democratie een nooit eerder geziene democratische legitimiteit en heeft

---

³ http://eeas.europa.eu/delegations/myanmar/documents/eu_myanmar/joint-eu-development-partners-transitional-strategy-for-myanmar-2014-2016_en.pdf

zij dus een sterk mandaat om verreikende hervormingen door te voeren. Meer dan 400 nieuwe parlementsleden, die allen vertrouwd moeten raken met de verschillende aspecten van een moderne democratie, namen op 1 februari 2016 zitting in het parlement.

Het leger heeft nog steeds 25% van de parlementszetels, beschikt over een vetorecht bij constitutionele wijzigingen, en behoudt drie belangrijke ministerposten (binnenlandse zaken, defensie en grensaangelegenheden). In deze nieuwe context wordt ook van het leger gevraagd zijn rol binnen een democratische samenleving te herdefiniëren.

De verkiezingswaarnemingsmissie van de EU noemde de verkiezingen van november 2015 goed georganiseerd en competitief⁴, maar gaf ook te kennen dat bijkomende hervormingen nodig zijn. Een bijzonder belangrijk zorgpunt was de ontneming van het stemrecht van voormalige houders van tijdelijke registratiekaarten, voornamelijk uit etnische gemeenschappen⁵. De electorale steun van de EU voor een efficiënte, onafhankelijke, transparante en verantwoordingsplichtige verkiezingsinstantie en voor een grotere betrokkenheid van de bevolking bij het verkiezingsproces zal worden voortgezet op basis van de aanbevelingen in het eindverslag van de EU-verkiezingswaarnemingsmissie⁶.

De rechtsstaat en goed bestuur zijn topprioriteiten van de nieuwe regering. De uitdagingen zijn talrijk en de instellingen beschikken vaak niet over het nodige personeel en de nodige expertise op het gebied van wetgevingsprocessen. Verbeteringen met betrekking tot de rechtsstaat zullen het vertrouwen in de nationale instellingen vergroten, voor meer transparantie zorgen, de corruptie tegengaan, en de rol en de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht versterken. De hervorming van de veiligheidssector, inclusief politiediensten, maakt integrerend deel uit van dit proces.

Van een institutionele structuur onder militair bewind naar een duurzame democratie: de rol van de EU

Constitutionele hervormingen blijven essentieel voor het consolideren van democratische governance. De Grondwet van 2008 speelde een cruciale rol in het overgangproces en er worden bijkomende hervormingen verwacht. De EU zou haar rijke ervaring inzake overgangen van autoritaire regimes naar democratie kunnen delen, met bijzondere aandacht voor parlementaire stelsels met meerdere partijen, de sterkere betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld, en onafhankelijke media.

Het **politieopleidingsproject** van de EU (2013-2015) heeft ertoe bijgedragen dat de politiediensten van Myanmar professioneler werken, met name in hun lokale gemeenschappen. Er werden eenvoudige maar doeltreffende maatregelen genomen om het politiewerk op gemeenschapsniveau en de relatie tussen de politie en de plaatselijke bevolking te verbeteren. Ervaren politieagenten uit EU-lidstaten demonstreerden hoe de democratische rechten van de burgers om zich te verenigen gewaarborgd en beschermd kunnen worden. 4 000 politieagenten kregen opleiding in beste internationale praktijken voor het beheersen van mensenmassa's. Met het project werd ook ingegaan op de betrekking tussen

⁴ http://www.eueom.eu/files/dmfile/101115-ps-myanmar_en.pdf

⁵ Dit omvat onredelijke beperkingen van het actief en passief stemrecht, alsmede van de onafhankelijkheid van de verkiezingscommissie van de Unie (Union Election Commission).

⁶ http://eeas.europa.eu/eueom/missions/2015/myanmar/index_en.htm

de politie en de media en het maatschappelijk middenveld, met het oog op een beter wederzijds begrip.

Het programma **MyJustice** (2015-2019) bevordert de toegang tot de rechter voor arme, kwetsbare en gemarginaliseerde personen in het hele land. Met het programma leren gemeenschappen, rechtsbeoefenaars en justitiële instellingen gebruik maken van innovatieve benaderingen, zoals sociale bemiddeling en parajuridische diensten. Middels een op mensen gerichte aanpak moedigt MyJustice alle actoren aan tot leren, vertrouwen en samenwerken. Het stelt gemeenschappen in staat om met passende oplossingen te komen voor de justitiële uitdagingen waarvoor zij staan en om een blijvend effect te sorteren op de manier waarop geschillen worden beslecht en recht wordt gesproken.

De EU zal met het **maatschappelijk middenveld** samenwerken aan de uitvoering van de EU-routekaart voor samenwerking met het maatschappelijk middenveld die september 2015 van start ging. Middenveldorganisaties spelen vanouds een cruciale rol in basisdienstverlening, met name in conflictgebieden. Zij zijn tevens een centrale drijvende kracht achter het bevorderen en beschermen van de democratie, onder meer door hun betrokkenheid bij binnenlandse verkiezingswaarnemingen, de mensenrechten en de culturele diversiteit. Niettemin ondervindt het maatschappelijk middenveld nog steeds veel beperkingen.

Mogelijke EU-initiatieven op dit gebied zijn onder meer:

- een **partnerschap met de regering aangaan** om de politieke dialoog te versterken en tegemoet te komen aan nieuwe behoeften door te voorzien in een beleidsdialoog en technische samenwerking voor overheidsinstellingen in het kader van een staats-opbouwende benadering. Om de plaatselijke democratische inspanningen te ondersteunen, dient de EU samen te werken met een breed scala aan partners, van lokale organisaties tot parlementen en van belangenverenigingen tot vakbonden en de media;
- **het leger de hand reiken** met het oog op het delen van EU-ervaringen inzake democratische overgangen en de rol van het leger in een moderne democratie, waaronder het begunstigen van de eerbiediging van de mensenrechten en de rechtsstaat;
- de **toegang tot de rechter en tot rechtsbijstand** verbeteren voor de armen en kwetsbaren, de handelingsbekwaamheid van professionals uit de justitiële sector verder ontwikkelen en de geselecteerde rechtsstaatinstellingen versterken opdat zij hun mandaat beter kunnen uitoefenen;
- de **ondersteuning van de politiediensten van Myanmar** opvoeren met het oog op een moderne organisatie die ten dienste van het volk staat en zijn vertrouwen geniet, onder meer door de verantwoordingsplicht te vergroten in overeenstemming met de beste internationale praktijken en de eerbiediging van de mensenrechten en fundamentele vrijheden, en door aanhoudende inspanningen om hun betrekkingen met de media en lokale gemeenschappen te versterken;
- samen met het partnerland streven naar de voltooiing en uitvoering van een **actieplan inzake democratie**;
- de voortgezette **interparlementaire samenwerking** tussen het Europees Parlement (EP) en het parlement van Myanmar bepleiten met het oog op een grotere wetgevingscapaciteit, grondiger toezicht op de overheid en sterkere politieke partijen, onder meer via de alomvattende democratieondersteunende aanpak van het EP.

2.2 Het vredesproces

De recente vrede in Myanmar/Birma is broos. De EU, die als enige Westerse entiteit getuige was bij de nationale wapenstilstandsovereenkomst, dient met alle betrokkenen samen te werken aan de verwezenlijking van een inclusieve vredesarchitectuur en aan de ontwapening, demobilisatie en re-integratie van voormalige strijders. Om de vrede te handhaven zal de EU haar ervaring inzake federalisme delen en zich inzetten voor het opbouwen van vertrouwen tussen de partijen en het bevorderen van verzoening.

Een historisch akkoord om komaf te maken met het woelige verleden

In Myanmar/Birma woeden al tientallen jaren gewapende conflicten tussen enerzijds de strijdkrachten van Myanmar (Tatmadaw) en anderzijds etnische groepen met aparte culturen die in afgelegen grensgebieden met een overvloed aan natuurlijke hulpbronnen leven. Veel van deze gebieden hebben nooit onder de volledige controle van de centrale regering gestaan en worden op verschillende niveaus autonoom bestuurd. Illegale activiteiten zoals smokkel, illegale handel in jade en hout, opiumproductie en drugshandel vertegenwoordigen gevestigde economische belangen. In de deelstaat Kachin en het noordelijke deel van de deelstaat Shan zijn sinds 2011 om en nabij 100 000 personen ontheemd, en de aanhoudende confrontaties zorgen nog steeds voor interne ontheemding en dodelijke slachtoffers. In kampen aan de Thaise kant grens wonen ongeveer 106 000 vluchtelingen, voornamelijk van Karen- en Karenni-afkomst. De gevechten hebben ook tot mensenrechtenschendingen geleid. De aanhoudende ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht hebben een destabiliserend effect op de bevolking gehad.

In 2011 maakte president Thein Sein vrede tot een kernprioriteit. Op 15 oktober 2015 sloten de regering en acht etnische gewapende groepen een nationale wapenstilstandsovereenkomst, die ook door de EU, de Verenigde Naties, China, Japan, India en Thailand als internationale getuigen werd ondertekend. Sommige groepen, waaronder de Kachin, zijn nog geen partij bij de overeenkomst. In januari 2016 ging een nationale politieke dialoog over belangrijke en gevoelige onderwerpen van start.

Het vredesproces is een van de topprioriteiten van de nieuwe regering. Het zal van cruciaal belang zijn dat er vertrouwen tussen de belanghebbenden wordt opgebouwd en dat deze trouw blijven aan hun toezeggingen. Etnische minderheden hebben hoge verwachtingen bij de Nationale Liga voor Democratie en haar streven naar een democratische multi-etnische federale unie waarin economische mogelijkheden rechtvaardiger zijn verdeeld. Ten slotte zullen ook grondwetswijzigingen nodig zijn voor een alomvattend vredesakkoord.

Het consolideren van een duurzame vrede: de bijdrage van de EU

Als een van de belangrijkste donoren van het vredesproces verkeert de EU in een gunstige positie om zich te blijven inzetten voor een duurzame vrede. Het Myanmar-Vredescentrum (Myanmar Peace Centre), dat sinds de oprichting in 2012 door de EU wordt gesteund, speelde een essentiële rol in het aan de onderhandelingstafel brengen van de regering en etnische gewapende organisaties en in het verstrekken van deskundig advies aan alle betrokken partijen. Een inclusief en breed proces, waarbij het maatschappelijk middenveld en vrouwen betrokken zijn, zal noodzakelijk zijn voor blijvend succes. Het merendeel van de EU-steun kwam ten goede aan etnische kiesgroepen. De activiteiten waren gericht op

gemeenschapsontwikkeling in conflictgebieden, verzoening, vredesopbouw, de uitvoering van staakt-het-vuren en het toezicht door burgers op staakt-het-vuren. Met andere projecten wordt getracht de toegang tot een inkomen te verbeteren, de armoede terug te dringen en de ontwikkeling in etnische gebieden te bevorderen. De EU heeft het voortouw genomen bij het opzetten van een nieuw gezamenlijk vredesfonds met meerdere donoren, bedoeld om het vredesproces op een beter gecoördineerde manier te ondersteunen.

Het nieuw **gezamenlijk vredesfonds** biedt ondersteuning voor op nationaal niveau gestuurde inspanningen om tot een duurzame oplossing voor het etnische gewapend conflict te komen op een flexibele, responsieve en coherente manier. In het kader van het fonds zal met de regering, etnische kiesgroepen, het maatschappelijk middenveld en de academische wereld worden samengewerkt en zal de participatie van vrouwen worden aangemoedigd. De vredesopbouwactiviteiten zijn bedoeld om de inclusie, het vertrouwen en de participatie in het vredesproces te helpen vergroten en de veiligheid en beveiliging van kwetsbare gemeenschappen te helpen waarborgen. Het gezamenlijk vredesfonds werd in april 2016 in werking gesteld, met een bedrag van 100 miljoen USD dat door de EU en negen andere donoren was toegezegd.

De EU is vastbesloten ervoor te zorgen dat alle door het fonds gefinancierde activiteiten conflictgevoelig zijn, stroken met de niet-schadenbeginselen, en op inclusieve, onpartijdige en transparante wijze worden verricht.

De EU blijft ook humanitaire bijstand verlenen in door gevechten en ontheemding getroffen en moeilijk toegankelijke gebieden. Onbelemmerde humanitaire toegang tot alle door conflicten getroffen bevolkingen is essentieel.

Mogelijke initiatieven op dit gebied zijn onder meer:

- krachtige politieke en financiële ondersteuning bieden voor een **inclusieve vredesarchitectuur**, onder meer door het uitvoeren van de nationale wapenstilstandsovereenkomst en het aanmoedigen van inspanningen om nog niet toegetreden groepen partij bij de overeenkomst te laten worden;
- deelnemen aan **activiteiten voor conflictpreventie en vredesopbouw**, onder meer door het ondersteunen van vertrouwenwekkende maatregelen, empowerment van gemeenschappen, interculturele dialoog, de participatie van vrouwen, inclusieve ontwikkeling en betere bestaansmogelijkheden in etnische gebieden, en indien nodig door het koppelen van noodhulp, rehabilitatie en ontwikkeling;
- alle belanghebbenden steeds meer in staat stellen om de uitdagingen van het proces aan te gaan, waaronder de **hervorming van de veiligheidssector en de ontwapening, demobilisatie en re-integratie**;
- het **bewustzijn inzake mijnen, mijnopruijing** en daarmee verband houdende activiteiten bevorderen;
- bijdragen aan het **debat** in Myanmar/Birma **over de overdracht van uitvoerende bevoegdheden en de decentralisatie**, op basis van de ervaringen met de verschillende modellen die worden gehanteerd in EU-lidstaten;
- vergelijkende **voorbeelden** geven van ervaringen van zowel de EU als derde landen inzake **nationale dialogen na conflicten**.

2.3 Mensenrechten

Er wachten Myanmar/Birma verschillende mensenrechtenuitdagingen, niet in het minst de situatie in de staat Rakhine, waar islamitische minderheden het slachtoffer zijn van verscheidene vormen van discriminatie. De EU dient met de regering samen te werken om haatzaaiende uitingen en onverdraagzaamheid te bestrijden. Mensenrechten-resoluties dienen toegepast te worden toegepast en de wetgeving dient in overeenstemming met internationale normen gebracht te worden.

Hoewel er op dit gebied al aanzienlijke vooruitgang is geboekt, blijven de mensenrechten een van de voornaamste uitdagingen voor Myanmar/Birma

De transitie van het land heeft ontegenzeggelijk geleid tot positieve ontwikkelingen op het stuk van de mensenrechten. Er werden stappen gezet om politieke gevangenen vrij te laten, de vrijheid van meningsuiting, vergadering en vereniging te bevorderen, en dwangarbeid aan te pakken. Het land is mensenrechtendialogen aangegaan met de EU, Japan en de Verenigde Staten en werkt in ruimer verband samen met de Verenigde Naties⁷, onder meer met de speciale rapporteur voor de mensenrechten en het Bureau van de Hoge Commissaris voor de rechten van de mens, alsmede met de Internationale Arbeidsorganisatie.

Ondanks de geboekte vooruitgang werden activisten, journalisten en zelfs gewone burgers bij de uitoefening van hun civiele en politieke rechten het slachtoffer van willekeurige arrestatie en opsluiting. Er werd aangezet tot haat en haatzaaiende uitingen tegen moslim-gemeenschappen. Niettegenstaande de wijdverbreide internationale kritiek werd in 2015 een reeks discriminerende wetten voor de bescherming van ras en religie aangenomen, met betrekking tot bekering, interconfessionele huwelijken, monogamie en geboortebeperving.

Er moet vooruitgang worden geboekt op alle gebieden, waaronder de toetreding tot internationale mensenrechteninstrumenten, juridische hervormingen, de opbouw van instellingen en capaciteit, en de bewustmaking omtrent algemene mensenrechten. In het licht van de erfenis van het verleden dient bijzondere aandacht te worden besteed aan het verbeteren van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht en de toegang tot de rechter, de rechten van vrouwen en gendergelijkheid, en de rechten van het kind, met name gelet op het aanhoudend inzetten van kindsoldaten. Met de vrijlating van meer dan 280 politieke gevangenen tijdens de eerste weken van haar ambtstermijn heeft de regering duidelijk blijk gegeven van haar gehechtheid aan de fundamentele vrijheden.

Het voornaamste mensenrechtenvraagstuk in Myanmar/Birma blijft de situatie in de deelstaat Rakhine, waar de grotendeels staatloze islamitische minderheid die zichzelf "Rohingya" noemt, op verschillende vlakken wordt gediscrimineerd. Zij zijn uitgesloten van de vrijheid van verkeer en hebben geen toegang tot basisvoorzieningen en bestaansmogelijkheden. Als gevolg van het geweld tussen gemeenschappen in 2012 zitten ongeveer 120 000 moslims vast in kampen. Slechts enkelen van hen kregen de toestemming om terug te keren of zich elders te

---

⁷ Het ondertekende in 2015 het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten en het Facultatief Protocol bij het Verdrag inzake de rechten van het kind inzake de betrokkenheid van kinderen bij gewapende conflicten. Als gevolg van de vorderingen met de uitvoering van het actieplan uit 2012 dat een eind moet maken aan het rekruteren van kinderen door de nationale strijdkrachten en de veiligheidsdiensten, zijn sinds 2012 ongeveer 700 minderjarige rekruten vrijgelaten.

vestigen. Gemeenschappen blijven in segregatie leven. Intern ontheemden personen en andere kwetsbare bevolkingsgroepen zijn afhankelijk van humanitaire hulp, onder meer van de EU.

De precare situatie heeft tienduizenden mensen ertoe gedwongen Myanmar/Birma over zee of land te ontvluchten, en als gevolg daarvan zijn zij ten prooi zijn gevallen aan mensensmokkel- en mensenhandelnetwerken. Naar aanleiding van de migratiecrisis in de Zee van Andaman in 2015 hadden Thailand, Maleisië en Indonesië een regionaal initiatief voor oplossingen opgezet. Bangladesh voorziet opvang voor ongeveer 500 000 Rohingya's. De nieuwe regering zal haar leiderschap moeten tonen door een inclusieve ontwikkeling in de hele staat tot stand te brengen en de mensenrechtensituatie te verbeteren. Indien die situatie niet wordt opgelost, kan dat de democratische transitie ondermijnen en het imago van het nieuwe Myanmar/Birma aantasten.

Een kernprioriteit voor de EU: actie voor wezenlijke impact

Voor de complexe uitdagingen in de staat Rakhine volgt de EU een integrale benadering waarbij zij, in nauw overleg met lokale overheden en gemeenschappen, alle beschikbare instrumenten aanwendt – politieke dialoog, humanitaire bijstand en ontwikkelings-samenwerking.

De EU blijft zich inzetten voor het verbeteren van de situatie van mensenrechtenverdedigers, de rechten van kwetsbare groepen en minderheden, en de economische en sociale rechten.

Het sterke engagement van de EU om het land vooruit te helpen op het gebied van mensenrechten wordt kracht bijgezet door de actieve betrokkenheid van de speciale vertegenwoordiger van de EU voor de mensenrechten. De EU heeft resoluties over de mensenrechtensituatie ingediend tijdens zittingen van de Algemene vergadering van de VN en de VN-Mensenrechtenraad.

Mogelijke initiatieven op dit gebied zijn onder meer:

- met de regering samenwerken om de **mensenrechtenkwesaties** uit de **resoluties** van de Algemene vergadering van de VN en de VN-Mensenrechtenraad aan te pakken, om de voornaamste internationale **verdragen** inzake mensenrechten te ondertekenen en te ratificeren, om een Bureau van de Hoge Commissaris van de VN voor de rechten van de mens op te richten; en om medewerking te verlenen in het kader van de speciale VN-procedures en aan de Internationale Arbeidsorganisatie;
- de regering en het parlement de hand reiken om **nieuwe en bestaande wetgeving** in overeenstemming te brengen met internationale mensenrechtennormen en om verouderde wetgeving in te trekken;
- de regering aanmoedigen **het voortouw te nemen bij de inspanningen inzake armoedebestrijding en inclusieve ontwikkeling** in de staat Rakhine en andere etnische gebieden door middel van een integrale benadering. Beperkingen van de vrijheid van verplaatsing en lokale orders die minderheden discrimineren, dienen te worden opgeheven. Humanitaire en ontwikkelingsactoren dient een ruimere toegang tot de betrokken bevolkingen te worden verschaft.
- het algemeen bewustzijn omtrent mensenrechten vergroten, inclusief de bevordering van economische, sociale en culturele rechten, en de eerbiediging van de **grondrechten**, met name de vrijheid van meningsuiting, vereniging en vergadering; de vrijheid van godsdienst en levensovertuiging bevorderen; en ervaringen delen over

het **bestrijden van haatzaaiende uitingen** en onverdraagzaamheid ten aanzien van minderheden;

- pleiten voor de eliminatie van staatloosheid met gelijke rechten voor alle burgers, en identificatiedocumenten afgeven.

2.4. Armoedebestrijding en duurzame ontwikkeling

Myanmar/Birma is een van de armste landen ter wereld. De transitie maakt de weg vrij voor een intensivering van de EU-ontwikkelingssamenwerking op gebieden zoals onderwijs, plattelandontwikkeling en governance, onder meer door aanzienlijke begrotingsondersteunende maatregelen in 2016 en daarna. Ook zal de gerichte technische samenwerking worden uitgebreid om de doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling (SDG's) te helpen verwezenlijken en de mogelijkheden in het kader van het programma Erasmus+ en het EU-onderzoeksprogramma Horizon 2020 te ondersteunen.

Een land in transitie wil de armoedeval doorbreken

Myanmar/Burma is een van de minst ontwikkelde landen en staat op de 148e plaats van de 189 landen in de menselijke ontwikkelingsindex 2015 van het ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties. De armoedegraad zou naar schatting 37,5% bedragen⁸, het hoogste cijfer in Zuidoost-Azië. 60% van de inwoners leeft op het platteland, waar de armoede onevenredig geconcentreerd is. Het bbp per hoofd bedraagt 1 204 USD⁹. Van alle ASEAN-landen heeft Myanmar/Birma de laagste levensverwachting en het op een na hoogste percentage zuigelingen- en kindersterfte. Meer dan een derde van de kinderen is chronisch ondervoed. Minder dan een derde van de bevolking heeft toegang tot elektriciteit.

Het land is gevoelig voor natuurrampen en uiterst kwetsbaar voor de gevolgen van de klimaatverandering. Gezien het huidige lage niveau van rampenparaatheid kunnen externe schokken grote gevolgen hebben voor de veerkracht van de bevolking en voor de economie.

De regering heeft de ambitie duurzame vrede tot stand te brengen en de economie weer op de rails te krijgen zodat Myanmar/Birma een middeninkomensland kan worden. Verwacht wordt dat de nieuwe regering haar ontwikkelingsinspanningen richt op armoedebestrijding, banencreatie, duurzaamheid en inclusiviteit door de handhaving van hoge groeicijfers, de opbouw van menselijk kapitaal, de verbetering van sociale diensten, de beperking van milieueffecten en de versterking van de veerkracht. Plattelandontwikkeling, waaronder voedsel- en voedingszekerheid, landhervorming, onderwijs en gezondheid zijn topprioriteiten. De vermindering van het risico op rampen op alle niveaus dient op de agenda te staan. Het versterken van de landrechten, met name door het aanpakken van onrecht als gevolg van landonteigening, is een andere uitdaging voor de nieuwe regering.

---

⁸

http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/document/EAP/Myanmar/WBG_SCD_Full_Report_English.pdf

⁹ <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD>

De EU dient het voortouw te nemen met een ambitieuze en gerichte agenda voor ontwikkelingssamenwerking

De EU is een van de belangrijkste partners die met Myanmar/Birma samenwerken om de in de *Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling* bepaalde doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling te verwezenlijken¹⁰. Via de bilaterale ontwikkelingssamenwerking in het kader van het indicatief meerjarenprogramma 2014-2020¹¹ (688 miljoen euro) steunt de EU de hervormingsagenda van het land op vier terreinen: 1) plattelandsontwikkeling - landbouw - voedsel- en voedingszekerheid; 2) onderwijs; 3) governance - rechtsstaat - opbouw van overheids capaciteit; en 4) ondersteuning van vredesopbouw¹². De EU kan de regering aanvullende flexibele en gerichte technische samenwerking bieden voor cruciale beleidsdomeinen. Efficiënte donorcoördinatie blijft essentieel om overlapping en fragmentatie van steun te vermijden.

Het **trustfonds voor bestaansmiddelen en voedselzekerheid** (LIFT - Livelihoods and Food Security Trust Fund)¹³, met meerdere donoren, werd opgezet om tegemoet te komen aan de eerste behoeften inzake herstel en wederopbouw in de nasleep van de verwoestende cycloon Nargis (2008). In de loop der jaren werd de reikwijdte van de LIFT-activiteiten geleidelijk aan uitgebreid en werd het trustfonds aan de veranderingen in Myanmar/Birma aangepast met het oog op betere levensomstandigheden voor kleine boeren en landloze armen op het platteland. Ongeveer 330 miljoen euro, waarvan 115 miljoen euro afkomstig van de EU, werd vrijgemaakt om met 90 projecten steun te bieden aan meer dan drie miljoen mensen. LIFT-projecten dragen bij tot betere oogsten en ruimere toegang tot kredieten en markten. Als gevolg daarvan is het inkomen van de beoogde huishoudens gestegen en is de voedsel- en voedingszekerheid erop vooruitgegaan. LIFT is een beproefde methode voor inclusieve economische transformatie in plattelandgebieden.

Een nationale strategie en een nationaal actieplan inzake klimaatverandering, ondersteund door het Wereldwijd bondgenootschap tegen klimaatverandering + van de EU via het Bondgenootschap tegen klimaatverandering van Myanmar, worden momenteel voorbereid om de aanpassing aan klimaatverandering te mainstreamen in de beleidsontwikkeling en de hervormingsagenda van Myanmar/Birma en om empirisch onderbouwde planning en beleidsvorming te bevorderen. Dit zal helpen Myanmar/Birma op koers te zetten naar een groenere en weerbaardere economie.

Door het combineren van instrumenten (subsidies met andere aanvullende middelen), en in het bijzonder de investeringsfaciliteit voor Azië, maakt de EU strategischer gebruik van haar subsidies om financiering vanuit Europese en andere ontwikkelingsbanken en financiële instellingen alsmede de particuliere sector te stimuleren en aan te trekken teneinde de invloed van investeringsprojecten op de ontwikkeling te vergroten. De Europese Investeringsbank ondertekende in maart 2015 een kaderovereenkomst met Myanmar/Birma en er staan verschillende investeringsprojecten op stapel.

¹⁰ <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

¹¹ http://eeas.europa.eu/delegations/myanmar/documents/eu_myanmar/eu-multi-annual-indicative-programme-2014-2020_en.pdf

¹² De regionale en thematische programma's en instrumenten van de EU vormen een aanvulling op deze gebieden, waaronder handel, infrastructuur, milieu, klimaatverandering, rampenrisicovermindering, ontwikkeling van de particuliere sector en governance.

¹³ www.lift-fund.org

Mogelijke initiatieven op dit gebied zijn onder meer:

- de **doeltreffendheid van de hulp** vergroten door betere donorcoördinatie en **begrotingssteun** als een uiting van de krachtige steun van de EU voor de nieuwe regering;
- samen met de lidstaten werken aan een **nieuw document voor gezamenlijke EU-programmering** dat aansluit bij de prioriteiten van de nieuwe regering;
- de in het kader van het **programma Erasmus+** aangeboden mogelijkheden uitdragen, in het bijzonder naar uitwisselingsstudenten, onderzoekers en universiteitsmedewerkers, en de samenwerking met het bevoegde ministerie en de universiteiten verbeteren om het hoger onderwijs te helpen moderniseren;
- wetenschap, onderzoek en innovatie koppelen aan de ontwikkelingsbehoeften van het land via het **EU-onderzoeksprogramma Horizon 2020** en onderzoekssamenwerking op regionaal niveau vooruithelpen;
- **klimaatverandering, gender en de doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling** mainstreamen in alle nieuwe maatregelen inzake ontwikkelingssamenwerking.

2.5. Economische betrokkenheid

Indien Myanmar/Birma erin slaagt de belangrijke resterende uitdagingen aan te pakken, kan de transitie van het land enorme economische en zakelijke mogelijkheden ontsluiten. De EU verkeert in de ideale positie om deze transitie te ondersteunen en het land te helpen deze mogelijkheden te benutten. De EU zal de onderhandelingen over de investeringsbeschermingsovereenkomst trachten af te ronden, het regelgevingskader en de arbeidsnormen helpen verbeteren, en de voorbereidingen treffen voor de onderhandelingen over een vrijwillige partnerschapsovereenkomst inzake wetshandhaving, governance en handel in de bosbouw (Flegt-VPA).

Een land met een rijkdom aan te ontsluiten economisch potentieel

Myanmar/Birma heeft een strategische ligging tussen India en China. Het is begenadigd met een overvloed aan natuurlijke hulpbronnen (grond, water, bossen, fossiele brandstoffen, mineralen en edelstenen) en een jonge beroepsbevolking (55% van de bevolking is jonger dan 30 jaar). Met zijn 51,5 miljoen inwoners heeft het land een aanzienlijk marktpotentieel voor exporteurs en investeerders uit de EU. Myanmar/Birma behoort tevens tot de ASEAN-landen, die samen meer dan 600 miljoen mensen vertegenwoordigen, en zal baat hebben bij het ambitieuze proces van economische integratie. Er zijn tal van mogelijkheden om de economie in vrijwel al haar sectoren te moderniseren, te diversifiëren en te liberaliseren. Daarnaast is het land de snelst groeiende toeristische bestemming van de regio.

Wat zijn aantrekkelijkheid voor investeerders betreft, staat het land evenwel voor een aantal uitdagingen. Het staat nog steeds op de 167e plaats van de 189 landen in de "ease of doing business index" van de Wereldbank voor het jaar 2016. Uitdagingen zijn onder meer juridische en regelgevingsaspecten, met name op het gebied van de bescherming van beleggers en het afdwingen van contractuitvoering, toegang tot financiële diensten en het opstarten van bedrijven. In het verslag van de Wereldbank uit 2014 inzake de beoordeling van het investeringsklimaat in Myanmar worden financiering, grond, elektriciteit en opgeleide werknemers als belangrijkste knelpunten voor exploitanten aangemerkt.

De uitvoer bestaat hoofdzakelijk uit natuurlijke hulpbronnen, vooral gas (40%), die slechts beperkte mogelijkheden bieden voor banencreatie en koppelingen met binnenlandse sectoren. De loonkosten behoren weliswaar tot de laagste in Azië¹⁴, maar ook de productiviteit is er zeer gering. De enorme snelheid van de ontbossing¹⁵, voornamelijk als gevolg van de illegale houtkap, is een ernstige milieu- en economische bezorgdheid. Ten slotte wordt de kans op duurzame economische ontwikkeling in grote delen van het land verder beknot door de aanhoudende etnische conflicten.

De afgelopen twee tot drie jaar zijn stappen ondernomen om marktgebaseerde hervormingen door te voeren en een gunstiger ondernemingsklimaat te scheppen, onder meer door fiscale en belastinghervormingen, de liberalisering van deviezencontroles, het schrappen van uitvoercertificaten voor circa 4 000 producten, het toestaan van volledig buitenlands eigendom in bepaalde sectoren en de instelling van speciale economische zones. Als gevolg van deze initiële hervormingen groeiden de buitenlandse directe investeringen van 3,2 miljard USD in 2013/2014 tot ongeveer 8 miljard USD in 2014/2015, vooral onder impuls van de gasector, telecommunicatie en de industrie. In 2014/2015 groeide de economie met 8,5% en voor de komende vijf jaar wordt een jaarlijkse groei van 7,9% verwacht. Het land verkeert in een gunstige positie om zijn laaggeschoolde en arbeidsintensieve industrie uit te breiden, wat essentieel is voor banengroei, en zou, in navolging van andere Aziatische landen, de handel op de landbouwmarkten kunnen liberaliseren om de armoedebestrijding te bespoedigen.

De EU bevordert een kader van wederzijds voordelige handels- en investeringsmogelijkheden waarbij de arbeidsnormen worden beschermd

De economieën van de EU en Myanmar/Birma zijn uiterst complementair. De EU speelde een cruciale rol bij het stimuleren van de handels- en economische ontwikkeling van het land door het opheffen van sancties¹⁶ en het opnieuw toekennen van handelspreferenties in het kader van de regeling "alles behalve wapens" (Everything But Arms scheme) in 2013. De bilaterale handel was in 2015 goed voor 1,2 miljard euro, tegenover 404 miljoen euro in 2012. Tussen 2012 en 2015 verviervoudigde de uitvoer naar de EU, van 165 miljoen euro tot 675 miljoen euro. Kleding neemt meer dan 60% van de uitvoer naar de EU voor haar rekening. Machines en elektrische apparaten vertegenwoordigen samen bijna de helft van de uitvoer van de EU naar het land. Naarmate het land zich ontwikkelt, zal het meer kapitaalgoederen voor infrastructuur en productie nodig hebben, wat ook weer mogelijkheden schept voor Europese ondernemingen. Sinds 2011 is de uitvoer van diensten vanuit de EU naar Myanmar/Birma verzesvoudigd, zij het vanaf een zeer lage uitgangspositie. De dienstensector zal waarschijnlijk snel groeien.

Volgens de officiële statistieken van het land (januari 2016), was de EU in 2015 de op 3 (China, Singapore en Hongkong) na grootste buitenlandse investeerder, zij het met minder dan 10% van de investeringen. De EU werkt aan de sluiting van een investeringsbeschermingsovereenkomst om het Europese bedrijfsleven in staat te stellen het volledige potentieel van de economie van het land te ontluiken.

---

¹⁴ 100 USD tegenover 181 USD per maand in Vietnam, volgens de Aziatische Ontwikkelingsbank.

¹⁵ Het bosgebied slonk van 59% in 1992 tot 48% in 2012, wat resulteerde in het verlies van soortenrijke habitats, zoals mangrovebossen, wetlands en grasland, en de bedreiging van ecosystemen en in het wild levende dieren.

¹⁶ De EU handhaaft een embargo op wapens en uitrusting die voor binnenlandse repressie gebruikt kunnen worden.

De onderhandelingen over een **investeringsbeschermingsovereenkomst** werden in maart 2014 opgestart. Zodra de overeenkomst van kracht is, zal zij een gelijk speelveld creëren voor alle EU-investeerders, de bescherming en eerlijke behandeling van investeringen van beide zijden waarborgen, en transparantie en behoorlijk bestuur bevorderen voor maatregelen die de investeringen beïnvloeden. De overeenkomst is tevens bedoeld om de rechten van werknemers en het milieu te beschermen en verantwoord ondernemerschap te stimuleren. Samen met andere EU-initiatieven op het gebied van governance, rechtsstaat en staatsopbouw zal de overeenkomst de rechtszekerheid en voorspelbaarheid van investeringen verhogen en zodoende zakelijke mogelijkheden en broodnodige ontwikkeling tot stand brengen. Aan de hand van een duurzaamheidseffectbeoordeling¹⁷ worden de potentiële economische, sociale, milieu- en mensenrechteneffecten van de overeenkomst grondig geanalyseerd.

De EU toonde zich bereid om samen met de regering, de Internationale Arbeidsorganisatie en andere partners (bijv. de Verenigde Staten en Japan) te werken aan arbeidsrechten en maatschappelijk verantwoord ondernemerschap door zich in mei 2015 aan te sluiten bij het *initiatief ter bevordering van fundamentele arbeidsrechten en -praktijken in Myanmar/Birma*. Met dit initiatief wil de EU de eerbiediging van fundamentele arbeidsrechten en waardig werk helpen waarborgen en sterke banden smeden tussen de regering, ondernemingen en werknemers, en andere belanghebbenden. Zij schept hiermee ook mogelijkheden voor lokale ondernemingen en draagt bij tot de transformatie van het land in een aantrekkelijke handels- en investeringspartner. Benaderingen met meerdere belanghebbenden, zoals het vlaggenschip-initiatief van de EU inzake de kledingsector, kunnen het verantwoord ondernemerschap in deze sector begunstigen. De EU moedigt de nieuwe regering tevens aan de nadruk te leggen op landhervormingen, betere arbeidsrechten, waaronder de arbeidsomstandigheden van ongeveer twee miljoen werknemers in Thailand, en de bestrijding van dwangarbeid. Aangezien Myanmar/Birma in toenemende mate deel uitmaakt van mondiale toeleveringsketens, is de bevordering van waardig werk en een veiligere werkomgeving belangrijker dan ooit.

Onder meer door haar specifieke ondersteuning in het kader van de EU-ASEAN-programma's zal de EU in sterkere mate bij de handel en de ontwikkeling van de particuliere sector betrokken zijn om te zorgen voor een grotere capaciteit op het gebied van waardeketens, handelshervormingen, facilitering en bevordering van de handel, kwaliteitsbeheer voor de uitvoer en consumentenbescherming, en productie en verspreiding van officiële statistieken. De EU is voornemens zich in te zetten voor beroepsopleidingen om in de behoeften van de arbeidsmarkt te helpen voorzien. De recentelijk ingerichte Eurochamber kan een belangrijke rol spelen bij de behartiging van de zakelijke belangen van de EU in het land.

Mogelijke initiatieven op dit gebied zijn onder meer:

- ondersteuning bieden voor hervormingen ter verbetering van het **juridische en regelgevingskader**, wat de buitenlandse directe investeringen zal versnellen en de integratie van het land in de economische gemeenschap van de ASEAN zal faciliteren;
- de **investeringsbeschermingsovereenkomst** sluiten en uitvoeren, en zodoende zorgen voor een gunstiger investeringsklimaat en een sterker engagement ten aanzien van verantwoord investeren en duurzame groei;
- inspanningen voor de liberalisering van de landbouwsector aanmoedigen;

---

¹⁷ <http://www.eu-myanmarsia.com/guide.php?id=6>

- specifieke en efficiënte **voorlichtingsinitiatieven** ontwikkelen om de samenwerking tussen ondernemingen te stimuleren;
- de participatie in **mondiale toeleveringsketens** ondersteunen door het uitdragen van de beginselen van verantwoord ondernemerschap, maatschappelijk verantwoord ondernemen en waardig werk, evenals de handhaving van internationale arbeids- en milieuverdragen. Dit zal bijdragen tot een gunstig ondernemingsklimaat en duurzame ontwikkeling;
- het arbeidsmarktbeleid en de arbeidsadministratie verbeteren door de **hervorming van het arbeidsrecht, capaciteitsontwikkeling en de raadpleging van belanghebbenden**, onder meer via het *initiatief ter bevordering van fundamentele arbeidsrechten en -praktijken in Myanmar/Birma*;
- samen met de regering een **stelsel voor beroepsonderwijs en -opleiding** ontwikkelen met het oog op een sterke rol voor de particuliere sector;
- voorbereidingen treffen voor mogelijke betrokkenheid bij een **Flegt-VPA**-procedure voor meer transparantie en duurzaamheid in de handel in houtproducten. In 2014 werd van start gegaan met de bewustmaking omtrent governance in de bosbouw en met voorlichtingsactiviteiten gericht tot het maatschappelijk middenveld en de particuliere sector. Aangezien uitgestrekte bosgebieden in etnische gebieden liggen, zullen de vorderingen op dit gebied afhangen van de uitkomst van het vredesproces.

3. MYANMAR/BIRMA IN DE ASEAN EN IN DE REGIO

De transitie van het land biedt nieuwe mogelijkheden voor regionale samenwerking tussen de EU en de ASEAN en tussen de EU en landen van de lagere Mekong-regio.

Van isolatie naar actieve regionale speler

Myanmar/Birma, dat de weg naar democratie is ingeslagen en haar betrekkingen met de wereld opnieuw heeft aangehaald, is in sneltempo uitgegroeid tot een gerespecteerd lid van de internationale gemeenschap. In juli 1997 trad het tot de ASEAN toe en in 2014 nam het met succes het voorzitterschap van de associatie op zich. Tijdens de tientallen jaren van isolatie bood de ASEAN een belangrijk platform voor contacten met regionale partners en andere externe mogelijkheden. De formele oprichting van de ASEAN-gemeenschap in 2015 kan de economische ontwikkeling en de regionale integratie van het land vooruithelpen.

De openstelling van het land heeft al gezorgd voor een nieuw evenwicht in zijn buitenlandse betrekkingen, met als algemeen effect een diversificatie van zijn cruciale betrekkingen met China en India. Verwacht wordt dat de nieuwe regering bijkomende impulsen zal geven aan de heroriëntering van het land in de snel veranderende ruimere regio Azië-Stille Oceaan, en dat zij daarbij mogelijkheden zal aangrijpen maar ook de nationale belangen en de autonomie zal vrijwaren en goede betrekkingen met de buurlanden zal onderhouden.

Een hechter partnerschap zal de strategische belangen van de EU in de regio Azië-Stille Oceaan begunstigen

De EU zal zich inzetten voor de uitvoering van de blauwdruk voor de economische gemeenschap van de ASEAN voor 2025 met een nieuw vlaggenschipprogramma EU-ASEAN, ARISE+, dat gericht is op handelsfacilitering, normen, douane en transport, burgerluchtvaart, intellectuele-eigendomsrechten, statistieken en monitoring van de integratie. De EU verleent haar actieve steun aan samenwerking tussen landen van de lagere Mekong-regio via beleidsdialoog en ontwikkelingssamenwerking, met name inzake het duurzaam beheer van de natuurlijke hulpbronnen en de samenhang tussen voedselzekerheid, energie en water.

Myanmar/Birma en de EU zijn lid van het Regionaal Forum van de ASEAN (ARF), wat een sterkere betrokkenheid bij bredere veiligheids- en defensievraagstukken in de regio Azië-Stille Oceaan mogelijk maakt. De EU en Myanmar/Birma traden samen op als voorzitter van de Intersessionele bijeenkomst van de ARF-steungroep over vertrouwenwekkende maatregelen en preventieve diplomatie in december 2013 te Yangon en de ARF-dialoog van defensieambtenaren in april 2014 te Brussel. Dit was een goede gelegenheid om met de diplomatieke leiders en de defensieambtenaren van het land in dialoog te gaan en zodoende verdere samenwerking mogelijk te maken. De Ontmoeting Azië-Europa (ASEM) is het andere multilaterale forum waarin de EU en Myanmar/Birma samenwerken. Beide zijden zullen voldoende gelegenheid krijgen om hun samenwerking in de toekomst te verbeteren, met name in het licht van de beslissing van het land om als gastland op te treden voor de 13e ASEM-bijeenkomst van ministers van Buitenlandse Zaken in 2017.

De verdere herpositionering van Myanmar/Birma in de ASEAN en daarbuiten onder de nieuwe regering zal goede mogelijkheden bieden voor nauwere samenwerking met de EU. Zo zou het land een actievere rol kunnen spelen bij de versterking van de samenwerking tussen de EU en de ASEAN op prioritaire gebieden door zichzelf en zijn strategisch belang meer te profileren.

Een stabiel en welvarend Myanmar/Birma zal ook als bemoedigend voorbeeld van een geslaagde politieke transitie dienen en zal het integratieproces in de ASEAN verder sterken, in overeenstemming met de prioriteiten vermeld in de gezamenlijke EU-mededeling van 2015 over de betrekkingen tussen de EU en de ASEAN¹⁸ en de daaruit voortvloeiende Conclusies van de Raad¹⁹ en met de strategische prioriteiten van de EU voor de regio Azië-Stille Oceaan.

Mogelijke initiatieven op dit gebied zijn onder meer:

- Myanmar/Birma aanspreken om samen te werken aan de inhoud van een eventueel **strategisch partnerschap tussen de EU en de ASEAN**, met een sterkere rol voor de EU in alle door de ASEAN geleide regionale fora;
- de integratie in de ASEAN krachtig blijven ondersteunen en zodoende de economische groei en ontwikkeling in Myanmar/Birma begunstigen, met bijzondere aandacht voor het **dichten van de kloof binnen de ASEAN met betrekking tot de landen van de lagere Mekong-regio**, inclusief het beheer van natuurlijke hulpbronnen.

¹⁸ De EU en de ASEAN: een partnerschap met een strategische doelstelling, JOIN(2015)22 van 18.5.2015.

¹⁹ <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/06/22-fac-asean-conclusions/>

4. CONCLUSIE

In deze gezamenlijke mededeling worden duidelijke prioriteiten en essentiële elementen voor ambitieuze en toekomstgerichte betrekkingen tussen de EU en Myanmar/Birma geformuleerd met als doel de nieuwe democratisch verkozen regering doeltreffend te blijven ondersteunen in haar inspanningen om de democratie te consolideren, de economie te hervormen en de sociale rechtvaardigheid te vergroten. De EU dient ten volle gebruik te maken van al haar instrumenten om tegemoet te komen aan de resterende uitdagingen voor de overgang, zoals staatloosheid, discriminatie en mensenrechtenschendingen, die, indien onopgelost, het transitieproces in gevaar kunnen brengen. Rechtstreekse samenwerking met de regering inzake hervormingen en beleidsvorming via staatsopbouwinitiatieven behoort tot de nieuwe samenwerkingsgebieden. De EU is voornemens het leger, dat een invloedrijke politieke speler blijft, de hand te reiken door haar ervaringen op het gebied van democratische transitie en de rol van het leger in de moderne democratie te delen. In het kader van het vredesproces biedt de nationale politieke dialoog de gelegenheid om met alle belanghebbenden te spreken over federalisme, de overdracht van uitvoerende bevoegdheden en decentralisatie. Zonder overeenkomst over deze beginselen zal geen duurzame vrede tot stand komen. Door haar vredesondersteuning via het gezamenlijk vredesfonds kan de EU gelijktijdig met de regering en met vertegenwoordigers van etnische groepen samenwerken om tegemoet te komen aan de noden van de door het conflict getroffen gemeenschappen, ook wat betreft nieuwe kwesties als de hervorming van de veiligheidssector. De sluiting van de investeringsbeschermingsovereenkomst tussen de EU en Myanmar/Birma zal de belangstelling van het Europese bedrijfsleven in deze strategische regio aanwakkeren en bijdragen tot inclusieve en duurzame groei. Een democratisch en succesvol Myanmar/Birma zal de integratie in de ASEAN versterken en de strategische rol van de EU in de regio Azië-Stille Oceaan begunstigen.

De hoge vertegenwoordiger en de Commissie roepen de Raad en het Europees Parlement ertoe op de in deze gezamenlijke mededeling voorgestelde initiatieven te bekrachtigen en hun medewerking te verlenen voor een sterkere betrokkenheid van de EU bij de historische democratische transitie van Myanmar/Birma.